

de Rechtspraak
Raad voor de
rechtspraak

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Mevrouw C. van Bruggen MSc
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling Strategie

Bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

Postadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

www.rechtspraak.nl

datum 13 april 2026
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
bijlagen 1
onderwerp Advies wetsvoorstel Afbouw interlandelijke adoptie en vereenvoudiging identiteitsherstel

Geachte mevrouw Van Bruggen,

Bij brief van 22 januari jl., verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het wetsvoorstel Afbouw interlandelijke adoptie en vereenvoudiging identiteitsherstel (het 'wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Het maatschappelijk perspectief op interlandelijke adoptie als mogelijkheid van gezinsvorming is al enige tijd in beweging. Voorheen was de aandacht vooral gericht op de voor- en nadelen van de adoptie voor het kind op de kortere termijn. Tegenwoordig is er meer aandacht voor de gevolgen van de adoptie op langere termijn. Aansluitend bij deze maatschappelijke ontwikkeling voorziet het wetsvoorstel in de afbouw en definitieve beëindiging van het systeem van interlandelijke adoptie, en een aantal andere maatregelen die samenhangen met adoptie. Zo zullen adoptiedossiers duurzaam worden bewaard, en krijgen geadopteerde kinderen beter toegang tot hun adoptiedossier. Het wordt eenvoudiger om identiteitsgegevens te herstellen en de voor- en achternaam te wijzigen. Voor herroeping van adoptie via de rechter zal geen wettelijke termijn meer gelden. Adoptie van meerderjarigen krijgt een regeling in de wet, waar dat nu op basis van de jurisprudentie plaats vindt. Binnenlandse adoptie blijft mogelijk.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid.

datum 13 april 2026
pagina 2 / 10

ALGEMEEN

De keuzes die worden gemaakt in het wetsvoorstel zijn begrijpelijk en passend in het huidige tijdsgewricht. Er is een lange periode van bezinning met alle betrokken partijen aan vooraf gegaan, wat heeft geleid tot een evenwichtig wetsvoorstel. Dit neemt niet weg dat het wetsvoorstel op onderdelen verduidelijkt en aangevuld kan worden. In dit advies vraagt de Raad daar aandacht voor.

ADVIES

Omzeilen van de procedure

Op meerdere plekken wordt in de MvT benoemd dat voorkomen moet worden dat er andere manieren ontstaan om alsnog een kind vanuit het buitenland naar Nederland te brengen met als doel adoptie. Deze route bestaat ook nu al, en staat bekend als het 'geitenpaadje'. De Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie (de Wobka) wordt hiermee omzeild. Het is goed denkbaar dat deze route vaker bewandeld zal gaan worden als interlandelijke adoptie niet meer mogelijk is.

De gang van zaken is als volgt:

Een Nederlands stel of een in Nederland wonend stel is gehuwd/geregistreerd partner/samenwonend. De man erkent in een buitenland het kind van een vrouw. Die vrouw kan een draagmoeder zijn, een 'relatie', of anderszins. Niet vereist is dat de man de biologische vader is, tenzij de wetgeving in dat land dat vereist. De moeder doet afstand van haar gezag en geeft toestemming aan de man om met het kind naar Nederland te reizen. In Nederland wordt het kind als kind van de man ingeschreven. Na verloop van tijd dient de partner van de man een verzoek in tot adoptie.

De wetgever is zich bewust van deze situatie en geeft in de MvT aan: "Erkenning van rechtswege van de buitenlandse adoptiebeslissing vindt in zodanige gevallen niet plaats, maar evenmin is er reden om erkenning van de buitenlandse adoptie in zulke gevallen bij voorbaat uit te sluiten. Daarom wordt het ... aan de (Nederlandse) rechter overgelaten om uit te maken of de buitenlandse adoptiebeslissing kan worden erkend."

De Raad wijst erop dat de garantie van rechterlijke toetsing waar hier op wordt gewezen niet overschat moet worden. De rechter ziet zich vaak voor een fait

accompli gesteld. Het is meestal in het belang van het kind dat het blijft waar het nu is. De adoptie wordt dan dus erkend door de rechter.

Wijziging geslachtsnaam een bestuursrechtelijke procedure?

Het gerechtshof Arnhem heeft recent bepaald dat de procedure tot geslachtsnaamwijziging van artikel 1:7 BW als een bestuursrechtelijke procedure aangemerkt moet worden, waarbij de andere juridische ouder als belanghebbende wordt betrokken (artikel 1:2 Algemene wet bestuursrecht). ([ECLI:NL:GHARL:2025:5677](#)) Dit betekent dat als ouders een bepaalde achternaam voor hun kind hebben gekozen waar later onenigheid over ontstaat en één van de ouders die naam via de rechter wil wijzigingen, deze procedure juridisch niet geëuid zou moeten worden als geschil in verband met gezamenlijk gezag op grond van artikel 1:253a BW. Neemt de wetgever deze visie over? In de Memorie van toelichting wordt niet ingegaan op de betekenis van dit arrest.² Dit is bijvoorbeeld van belang voor de rechtsbescherming die de niet-gezaghebbende ouder die wel de naamgever is wordt geboden. Wordt de rechtsbescherming dan bepaald door de Algemene wet bestuursrecht? Als artikel 253a BW wel van toepassing is, geldt de eis dat beide ouders gezag moeten hebben, anders staat deze procedure niet open. Het naamrecht staat echter los van het gezag, want ook een ouder zonder gezag kan tezamen met de gezagdragende ouder een naamskeuze doen bij de geboorte.

Bestand van aspirant-adoptieouders

Afdeling 3A regelt de procedure voor binnenlandse adoptie. Onderdeel hiervan is dat er een bestand komt waarin aspirant-adoptieouders die in aanmerking willen komen voor adoptie kunnen worden opgenomen. In de huidige situatie komt voor dat perspectief biedende en/of aspirant-adoptiegezinnen die nog in de fase zijn van (voorlopige) voogdij uiteindelijk willen adopteren. Zij zullen in de regel niet zijn opgenomen in het bestand. Is t.a.v. deze situaties overgangsrecht nodig, zodat gewaarborgd wordt dat adoptie door deze gezinnen, die al pleegouder waren voor de inwerkingtreding van de wet, mogelijk blijft?

² Zie artikel 4a lid 3, en de toelichting daarop op pag.67: een verzoek kan worden gericht tot de familierechter, en de toelichting bij artikel 9b op pag. 70 waar het geschil over de doorwerking benoemd wordt als een gezagsgeschil in de zin van artikel 1:253a BW.

Rechtsbijstand voor afstandsmoeder (en -vader)

Fiom begeleidt de trajecten van binnenlandse afstandsmoeders (en -vaders), en informeert de rechtbank. Ook de oproeping voor de zitting (adoptie) gaat via Fiom, die dan laat weten of de moeder wel/niet naar de zitting zal komen. Gelet op het rapport Schade door Schande³ en de taak die de rechter heeft om zich een goed beeld te vormen van de adoptie, is het raadzaam dat de afstandsmoeder/vader over rechtsbijstand kan beschikken. Het is van belang dat de moeder (en vader) alle kansen hebben gehad om nog te beslissen zelf het kind te zullen gaan opvoeden. Het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel Versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming voorziet in kosteloze rechtsbijstand voor de ouders in dit soort situaties. De Raad adviseert in de MvT aandacht te besteden aan de samenhang met het wetsvoorstel Versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming.

Meerderjarigenadoptie

De voorgestelde regeling voor meerderjarigenadoptie sluit aan bij de maatschappelijke wens om erkenning en juridische bevestiging van een familieband die in de betreffende situaties wordt ervaren. Meerderjarigenadoptie zal voornamelijk voorkomen in de situatie dat de stiefouder die het kind tijdens minderjarigheid heeft verzorgd alsnog wil overgaan tot adoptie. Het wetsvoorstel stelt als eis dat de aspirant adoptieouder minimaal vijf jaar voor het kind heeft gezorgd, met verwijzing naar de termijn die voor de heffing van erf- en schenkbelasting wordt gehanteerd. De vraag is hoe deze termijn moet worden beoordeeld: op basis van inschrijving op hetzelfde adres of moeten bijkomende omstandigheden worden gesteld en aangetoond? Overigens zijn in de jurisprudentie voorbeelden te vinden waarbij de adoptie is uitgesproken terwijl de meerderjarige voor een kortere periode dan vijf jaar is verzorgd en opgevoed door de aspirant adoptieouder. Is de bedoeling van de wetgever dat dit na inwerkingtreding van het wetsvoorstel niet meer mogelijk is? Niet duidelijk is wie een verzoek kan doen tot meerderjarigenadoptie (zie artikel 228a). Is dat alleen de aspirant adoptieouder of ook het meerderjarige kind?

De Raad wijst erop dat een neveneffect van meerderjarigenadoptie kan zijn dat (mogelijk bestaande) dwingende controle verder voortgezet kan worden, waarmee de loyaliteit van kinderen onder druk gezet kan blijven worden. Meerderjarigenadoptie kan namelijk (ook) het sluitstuk zijn van een jarenlange periode waarin met de biologische ouder contactverlies is opgetreden. Door de adoptie wordt de band met die ouder juridisch definitief verbroken. De Raad vraagt zich af of hier mitigerende maatregelen mogelijk zijn.

³ [Schade door schande | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

datum 13 april 2026
pagina 5 / 10

Adoptie door duomoeders

De Raad mist in het wetsvoorstel aandacht voor de vereenvoudiging van de adoptie voor duomoeders. De afgelopen jaren is er veel te doen geweest over de onderzoeken van de Raad voor de Kinderbescherming in de situatie van duomoeders. De Raad kampt met achterstanden waardoor de onderzoeksrapporten lang op zich lieten wachten. Tot 1 februari 2026 hanteerde de RvdK het beleid dat in alle adoptiezaken (dus ook bij duomoeders) onderzoek wordt gedaan, terwijl de RvdK in zaken waarin gebruik is gemaakt van een onbekende donor geen onderzoek deed. Er is een trend waarneembaar dat de moeders op advies van hun advocaat weigeren mee te werken aan het raadsonderzoek.

De Raad adviseert te onderzoeken of het mogelijk is om voor duomoeders een apart wetsartikel op te nemen ten aanzien van adoptie van een binnen de relatie geboren kind. In de praktijk blijkt dat de moeders een voorkeur voor adoptie hebben boven erkenning of moederschap door huwelijk. Als reden wordt dan aangegeven dat adoptie moeilijker is aan te tasten (kan alleen door het kind) en adoptie meer/beter wordt erkend in het buitenland dan mee-moederschap ontstaan door huwelijk of erkenning.

WERKLAST

De Raad verwacht gevolgen voor de werklast van de rechtspraak. Doordat er zowel een af- en een toename is in het aantal zaken zullen er geen substantiële financiële gevolgen zijn voor de rechtspraak.

Met de invoering van het wetsvoorstel is het niet meer toegestaan om kinderen uit het buitenland te adopteren. Daarmee zal ook het aantal gerechtelijke procedures afnemen. Ook wordt de procedure voor naamswijziging vereenvoudigd. Een dergelijk verzoek zal door de gemeente worden afgehandeld. Ook deze maatregel zal ervoor zorgen dat het aantal procedures bij de rechtspraak afneemt.

De Raad verwacht juist een toename zaken in het aantal zaken door de stroomlijning van verzoeken met betrekking tot identiteitsherstel, waaronder de verruiming van de mogelijkheid tot het herroepen van de adoptie en het aanpassen van de geboorteakte in het kader van identiteitsherstel.

Door het verbod op interlandelijke adopties verwacht de Raad ook een toename in het aantal stiefouderadopties, waarmee het verbod op interlandelijke adopties kan worden omzeild.

Daarnaast wordt het juist gemakkelijker om meerderjarigen te adopteren. Het gaat dan om zowel verzoeken voor meerderjarigenadoptie als procedures over de vereiste verzorgingstermijn.

datum 13 april 2026
pagina 6 / 10

Tot slot wordt ook een toename in het aantal zaken verwacht door de doorwerking van de geslachtsnaamwijziging. Als een van de gezaghebbende ouders niet instemt met de doorwerking, kan daarvoor vervangende toestemming worden gevraagd aan de rechter.

Doordat er zowel een afname als een toename is in het aantal zaken, worden geen substantiële financiële gevolgen verwacht voor de rechtspraak.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak onderkent het belang van het wetsvoorstel en spreekt daarvoor zijn waardering uit. De Raad geeft u in overweging om het wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. R.C.C. van Leest,
Lid Raad voor de rechtspraak

(Bijlage op pag. 7 tot en met 10)

BIJLAGE: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR

Voogdij bij binnenlandse adoptie

Met betrekking tot binnenlandse adoptie na afstand bepaalt artikel 243d dat de Raad voor de kindbescherming op de voet van artikel 1:241 lid 2 BW verzoekt een gecertificeerde instelling (GI) te belasten met de voorlopige voogdij. De Raad adviseert het verzoek niet te kwalificeren als een verzoek om voorlopige voogdij maar voogdij, nu er bij de voorlopige voogdij geen specifiek belang is. Voorlopige voogdij leidt tot lastige administratieve verwickelingen (de registratie in het gezagsregister, de verwerking van het uittreksel uit het gezagsregister door de ambtenaar van de burgerlijke stand, de termijn die kan verlopen wat onduidelijkheid oplevert voor de buitenwereld, zoals afnemers gezagsregister en BRP. Door een 'standaard' voogdij uit te spreken is in zowel het gezagsregister als de BRP duidelijk dat er een voogd is totdat anders is beslist.

Toegang tot procedure naamswijziging

De MvT vermeldt op pag. 67: 'Naamswijziging in Nederland is mogelijk voor personen die de Nederlandse nationaliteit bezitten, ongeacht of zij nog een of meer andere nationaliteiten bezitten en voor personen die een verblijfsvergunning asiel hebben of staatloos zijn.' De Raad adviseert voor de helderheid in artikel 6a zelf te expliciteren welke kring van personen toegang heeft tot de procedure geslachtsnaamswijziging. Enkel in geval van de toepasselijkheid van Nederlands recht op de naamswijziging zal de ambtenaar van de burgerlijke stand de naam kunnen wijzigen. Dit zou nog kunnen worden toegevoegd aan de MvT. Ook de samenhang met de artikelen 10:19 en 10:20 BW, die niet direct duidelijk is, zou nader toegelicht kunnen worden in de MvT.

Strafbaarstelling

De strafbaarstelling in artikel 5:2 betreft het handelen in strijd met het verbod in artikel 1:2 van dit wetsvoorstel door een buitenlands kind op te nemen in het gezin met het oog op adoptie, in een situatie waarin interlandelijke adoptie niet is toegestaan. Dit strafbare feit wordt gekwalificeerd als een overtreding (lid 2), waarmee is aangesloten bij de huidige wetgeving (art. 28 Wobka). De Raad vraagt wijst in dit verband op de strafbaarstelling in het wetsvoorstel Draagmoederschap, artikel 151 ca ⁴, dat bepaalt dat degene die betalingen doet om het ouderlijk gezag

⁴https://www.rechtspraak.nl/binaries/_rts_1767883667905/content/assets/rvdr/wa/2020/rvdr-wa-2020-voorontwerp-wet-kind-draagmoederschap-wcag.pdf

datum 13 april 2026
pagina 8 / 10

over een kind te verwerven wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie⁵.

Inschrijving buitenlandse akte van geboorte

De akte van wijziging van de voornaam moet worden gehecht aan de akte van geboorte. Als de akte van geboorte een persoon betreft die niet in Nederland is ingeschreven, kan de akte alsnog worden ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand van Den Haag (artikel 1:25 BW en MvT pag.67). Maar wat als de stukken niet voldoen? Bijvoorbeeld door het ontbreken van een apostille of onduidelijkheid van de wijze van totstandkoming van het vaderschap. Moet er dan een procedure bij de rechtbank Den Haag gestart worden?

Akte van naamskeuze bij herroeping adoptie

Op pag. 69 van de MvT (een-na-laatste zin) wordt gesproken over een latere vermelding van de wijziging van de voornaam of geslachtsnaam. Een minder omslachtige route dan de hier geschetste zou zijn een akte van naamskeuze (artikel 20f) op te maken. De rechtbank kan de naam wijzigen in het dictum en dit op grond van artikel 1:20e BW naar de ambtenaar van de burgerlijke stand sturen die op grond van de beslissing zelf een latere vermelding zal opmaken.

Bij een procedure herroeping adoptie kan de rechter dan meteen een beslissing nemen over de naam, waarna hij de ambtenaar van de burgerlijke stand kan gelasten om de latere vermelding(en) van de wijziging(en) aan de geboorteakte toe te voegen, aldus de MvT.

Ordering van adoptiedossiers: de selectielijst

De MvT bevat in paragraaf 3.2.1. een uitgebreide beschrijving van de wijze waarop de verscheidenheid aan dossiers bewaard wordt en de vulling door de diverse instanties centraal en zorgvuldig belegd wordt. Aangegeven wordt dat de dossiers op een in een “selectielijst” nader te bepalen wijze geordend worden, ter invulling van artikel 12 Archiefwet 1995. Uit de MvT blijkt niet of aangesloten gaat worden bij een bestaande selectielijst, dan wel dat er sprake is van een nieuw te

⁵ 1. Concept-artikel 151ca luidt: Degene die, om het ouderlijk gezag over een kind te verwerven dan wel anderszins duurzaam de verzorging en opvoeding van een kind op zich te nemen, betalingen doet of voordelen geeft of beloften van betalingen of voordelen doet aan degene van wie of door tussenkomst van wie diegene het ouderlijk gezag of de verzorging en opvoeding wil overnemen of heeft overgenomen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

datum 13 april 2026
pagina 9 / 10

ontwikkelen selectielijst. Het wetsvoorstel zelf bevat geen bepaling over een op te stellen selectielijst. De Raad adviseert hierover duidelijkheid te geven in de MvT.

Relatie tot de AVG

In paragraaf 3.2.2 van de MvT is een beschrijving opgenomen welke gegevens een adoptiedossier kan bevatten, waaronder gegevens die geen persoonsgegevens zijn. Het voorbeeld van adresgegevens van een kindertehuis wordt hierbij gegeven. De Raad vraagt zich af of dit een goed voorbeeld is. Het gaat in de privacy- wetgeving immers om direct en indirect herleidbare persoonsgegevens over een betrokkene. Het is de vraag, gelet op de Europese jurisprudentie, of het adres van een kindertehuis geen indirecte herleidbaarheid met zich mee kan brengen, in combinatie met andere gegevens die zijn opgenomen in een dossier. Artikel 243 e gaat in op de verwerking van persoonsgegevens door de Raad voor de kinderbescherming. Ook de rechtbank moet de persoonsgegevens van betrokkene verwerken in dit soort zaken, maar wordt hier niet genoemd.

Inzagerecht

De alinea in de MvT op pag. 13 die begint met de zin 'Wanneer de geadopteerde inzage verzoekt van de in het adoptiedossier opgenomen persoonsgegevens van anderen, moet een wettelijke grondslag bestaan, die behalve toestemming van de desbetreffende personen (..)' wekt verwarring. Het gaat in deze alinea niet over het inzagerecht maar over de grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens. Eerst moet voldaan worden aan de vereisten voor de verwerking, daarna is pas het verlenen van inzage aan de orde. De Raad adviseert dit duidelijker te onderscheiden, en wijst daarbij nog op de opmerking op pag. 36 dat 'Op de betekenis van de AVG voor de behandeling van verzoeken van de betrokkene om inzage is al ingegaan in paragraaf 3.2.2 van deze toelichting.'

Varia

- In de MvT, pag. 67, wordt aangegeven dat de in de rechtspraak ontwikkelde maatstaf voor een wijziging van de voornamen - nl. dat er sprake moet zijn van een voldoende zwaarwichtig belang - in de wet zal worden verankerd. In de wettekst zelf lijkt deze maatstaf echter niet terug te komen. Overigens zij erop gewezen dat als het toetsingskader van 'voldoende zwaarwichtig belang' ook bij minderjarigen toepassing moet vinden, dit niet strookt met het toetsingskader van artikel 9b dat toepassing vindt bij een geschil over de doorwerking van een geslachtsnaamswijziging van een ouder.

-De Raad vraagt aandacht voor de kosten voor naamswijziging. Het te betalen 'recht' wordt nader bij AMvB bepaald (artikelen 4a lid 4 en 7 lid 3). Het is de vraag

datum 13 april 2026
pagina 10 / 10

of de huidige 835 euro die moet worden betaald voor een naamswijziging de test van het EVRM wel kan doorstaan. Het is belangrijk dat de financiële drempel niet in de weg staat aan de toegang tot de procedure voor het aanvragen van een naamswijziging.

-In paragraaf 4 van de MvT wordt ingegaan op de verhouding van het wetsvoorstel tot de mensenrechtenverdragen. De volgende verdragen kunnen hier nog aan worden toegevoegd: Het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking, oftewel het VN-verdrag Handicap (vanwege de positie van kwetsbare kinderen of kinderen met special needs, zie artikel 18 lid 2), het IVBPR (Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, zie artikel 24), en het General Comment nr. 7 (voor de zeer jonge kinderen).

-Tekstueel, artikel 4a lid 2: 'Onverminderd .. van de voornamen **van** de betrokken ... verzocht'. Het lijkt beter hier dezelfde formulering als in artikel 7 lid 1 te hanteren.